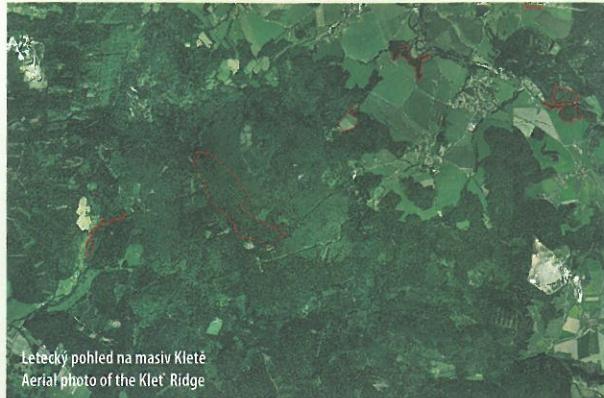

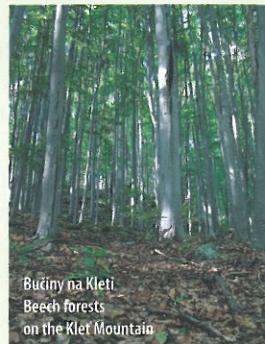
Hora Klet'

Hora Klet' (1083,2 m n.m.) patří k nejnavštěvovanějším místům v chráněné krajinné oblasti Blanský les. Je to hora, která si zaslhuje pozornost nejen z hlediska historického, svými stavbami na vrcholu, ale je pozoruhodná i z hlediska přírodnovědění.

Letecký pohled na masiv Kleté
Aerial photo of the Klet Ridge

Na Kleti jsou nejcennější zachovalé porosty bukových a smíšených podhorských s bukem, jedlí a javorem klenem. V těchto přirozených lesních porostech roste velké množství vzácných rostlin a hub, žije zde druhově pestrá fauna bezobratlých i obratlovců, zvláště ptáků.

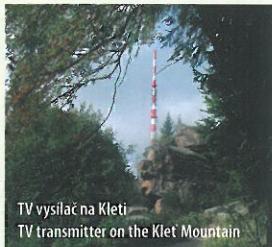
Bučiny na Kleti
Beech forests
on the Klet Mountain

Nápadný červenobílý televizní vysílač, vysoký 172 m, není jedinou stavbou na vrcholu Kleti - stojí zde rozhledna a turistická chata, vede sem jednosedačková lanovka z Krasetína a jižně pod vrcholem Kleti se nachází nejvyšše položená astronomická observatoř v Čechách.

O názvu hory

Nejstarší dochovaný název "Naklethi" je uveden v latinsky psané listině z r. 1263, kterou král Přemysl Otakar II. obdaroval nově založený cisterciácký

klášter ve Zlaté Koruně. Název je zřejmě odvozen od slova klát, klátit neboli klučit, káct les. V písemných pramech se od té doby název hory objevuje v různých podobách: 1263 - NAKLETHI, 1318 - NAKLATI, 1445 - KLETIE, 1600 - KLETA, 1624 - KLET, KLETÝ, 80. léta 19. století - KLET a po roce 1918 - KLET'.

TV vysílač na Kleti
TV transmitter on the Klet Mountain

Z A S T A V E N Í 2

Geologie a geomorfologie

Základem masivu Blanského lesa je položně uložená čočka oválného tvaru o velikosti 22 x 14 km s odhadovanou mocností 1,5 km, tvořená převážně slídnatým granulitem, který doprovází světlý a pyroxenický granulit. V centrální části masivu jsou rozšířena částečně serpentinizovaná ultrabazika – hadce. V okolí Křemže je na terciérní zvětraliny těchto hornin vázáno ložisko niklu. Na jižní straně přiléhají ke granulitovému masivu horniny tzv. českokrumlovské pestré série, v níž se střídají krystalické vápence, amphibolity, grafitické horniny a erlány. Na severním svahu Kletě se nachází malé ložisko železné rudy – skarnu. Pro svou nerentabilnost však nikdy nebylo těženo. Naopak lom na kámen v Plešovicích na východním svahu Kletě je stále činný a při pohledu z návrší nad Rájem významně narušuje harmonický vzhled hory.

Kletský masív je typický výskytem různých forem mrazového zvětrávání. Mrazové sruby, skalní hrady, tory, aj. vznikaly zejména v době ledové. Střídavé zamrzání a tání vody v puklinách zapříčinilo blokový rozpad kompaktních skal a vznik mrazových srubů a posléze kamených polí a suťovišť. Mrazové sruby se vyskytují přímo na vrcholu Kletě; typická skalní hrada se nachází cca 500 m severozápadně od vrcholu Kletě, její délka je 120 m, šířka 10 m a výška dosahuje až 15 m.

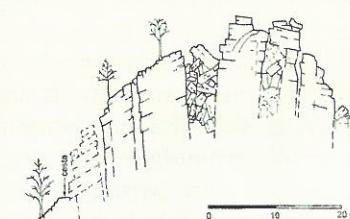
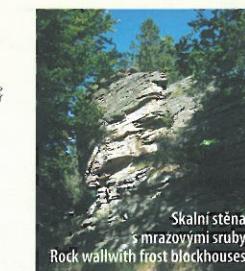

Schéma mrazového zvětrávání (podle J. Zvelebila, 1996)
Scheme of rock desintegration caused by frost erosion
(modified after J. Zvelebil et al., 1996)

Skalní stěna s mrazovými sruby
Rock wallwith frost blockhouses

Z A S T A V E N Í 3

Chráněná území na Kleti

Nejcennější části chráněné krajinné oblasti Blanský les jsou chráněny formou maloplošných chráněných území. V oblasti masivu Kletě jsou vyhlášena taková území tří.

Přírodní rezervace Klet'

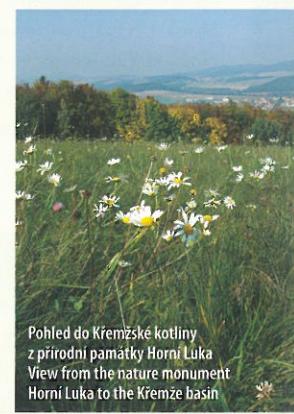
Předmětem ochrany je přirozený smíšený podhorský les místy až pralesovitého charakteru. Typickým lesním společenstvem na Kleti jsou druhově chudé kyselé bučiny, na úzivnějších a vlhčích stanovištích jsou zastoupeny bohatší bučiny květnaté. Na tento přirozený smíšený podhorský les je vázána druhově pestrá fauna bezobratlých i obratlovců. Západní část PR Klet' o ploše 38 ha byla vybrána na základě dohody Lesů ČR a Agentury ochrany přírody a krajiny ČR pro úplné ponechání samovolnému vývoji a podrobný výzkum a monitoring stavu lesa.

Bučiny na Kleti
Beech forests on the Klet Mountain

Pro přírodní památku Horní luka

na severních svazích Kletě je charakteristická bohatá luční květena s řadou vzácných druhů rostlin. V rezervaci se vyskytují některé naše orchideje, jsou zde bohaté populace prstnatce májového (*Dactylorhiza majalis*), prstnatce Fuchsova (*Dactylorhiza fuchsii*) a vemeníku dvoulístého (*Platanthera bifolia*). Kromě orchidejí se můžeme v rezervaci setkat s polocizopasným všivcem lesním (*Pedicularis sylvatica*).

Pohled do Kremzovské kotliny z přírodní památky Horní Luka
View from the nature monument Horni Luka to the Kremzovka basin

Přírodní památka Hejdlovský potok se nachází na jižních svazích Kletě. Předmětem ochrany jsou údolní jasanovo-olšové luhy s bohatým bylinným patrem a s výskytem kýchavice bílé pravé (*Veratrum album subsp. album*). Z dalších vzácných druhů se zde vyskytuje oměj pestřý (*Aconitum variegatum*), kamzičník rakouský (*Doronicum austriacum*) či prstnatec májový (*Dactylorhiza majalis*).

Dalším typem ochrany je Evropská soustava chráněných území Natura 2000.

Z A S T A V E N Í 3

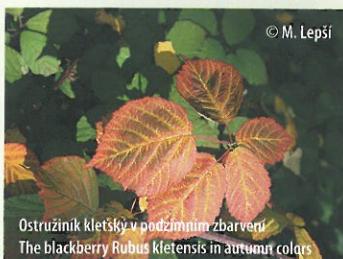
Květenu a vegetace

Květenu a vegetaci hory Kletě tvoří několik důležitých prvků. Jedním z nich jsou porosty buku tvořících dva základní typy bučin: květnaté a kyselé. Oba dva druhy tvoří prolinající se mozaiku, ve které můžeme nalézt řadu druhů rostlin typických pro první nebo pro druhý typ bučin. Z nejkrásnějších a charakteristických to jsou kyčelnice cibulkonosná (*Dentaria bulbifera*), k. devítiletá (*D. enneaphyllos*), kostřava lesní (*Festuca altissima*), vraní oko čtyřlisté (*Paris quadrifolia*), violka lesní (*Viola reichenbachiana*) rostoucí v květnatých bučinách a metlička křivolaká (*Avenella flexuosa*), borůvka (*Vaccinium myrtillus*), šťavel kyselý (*Oxalis acetosella*) či pstroček dvoulístý (*Maianthemum bifolium*), typické pro kyselé bučiny. Pramená místa nebo okolí potůčků vyhledávají dva významné druhy rostlin, které mají úzký vztah s nedalekými Alpami. Je to kýchavice bílá pravá (*Veratrum album* subsp. *album*) a žlutě kvetoucí kamzíčník rakouský (*Doronicum austriacum*).

Podobný původ má i jiná mnohem drobnější rostlina – dřípatka horská (*Soldanella montana*) – rostoucí ve smíšených nebo smrkových lesích, můžeme ji však vidět i u lesních cest a příkopů.

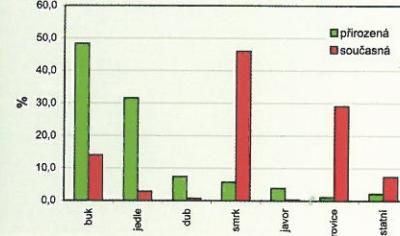
Podle hory Kletě byl v roce 2006 pojmenován nový druh ostružiníku – o. kletšký (*Rubus kletensis*). Jméno „kletšký“ bylo zvoleno podle místa prvotního nálezu druhu, kterým bylo úpatí Kletě. Ostružník kletšký se také v jejím širším okolí hojně vyskytuje.

ZASTAVENÍ 5

Lesy

Převážnou většinu Blanského lesa pokrývaly v minulosti lesní porosty s převahou buku, ve vyšších polohách ve smíšení s jedlí a smrkem, v nižších s dubem. S rozvojem plánovitého způsobu hospodaření buk s jedlí ustupoval ekonomicky atraktivnějšímu smrku a borovici, nižší polohy s dubem byly v velké části odlesněny. V současnosti zaujmají lesy asi 56 % rozlohy CHKO. Způsob obhospodařování porostů se liší podle typu stanoviště, zastoupení dřevin, stavu porostu, jeho genetické vhodnosti (původnosti) a stupně ochrany (zonace CHKO). Základním používaným postupem je podrostní způsob hospodaření, který postupným odtežováním a prací se světem v porostu využívá přirozeného zmlazování a vhodného mikroklimatu matorškového porostu.

Graf potenciální přirozená a současná dubové skladby v lesích CHKO Blanský les / Graph of potential and present species composition of forests in Blanský les PLA

5

Mnoho stromů a keřů roste i mimo les, jako zeleň ve volné krajině. Velkou měrou se podílí na vzhledu území a plní celou řadu důležitých funkcí, bez nichž by krajina nefungovala tak, jak má. V okolí Kletě najdeme mnoho krásných starých stromů. Ty nejvýznamnější z nich jsou chráněny jako stromy památné.

Památný dub – Vlkanec u Loučej
Three monument - oak in Vlkanec near Loučej

6

Fauna

Na Kleti se vyskytuje řada druhů zajímavých živočichů, které jsou vázány na původní listnaté, smíšené, ale i druhotné jehličnaté lesy. Druhovou pestrost zvyšují nelesní druhy lučních společenstev.

Hmyz

Martináček bukový / Tau emperor

Z motýlů je pro Kletě typický horský okáč černohnědý (*Erebia ligea*), na jaře je v bučinách hojný martináček bukový (*Aglia tau*). Mezi nápadné a zajímavé brouky patří roháček bukový (*Sinodendron cylindricum*), v trouchnivém dřevě se vyvíjí krásný brouk připomínající čmeláka – zdobenec skvrnitý (*Trichius fasciatus*). Střevílek nepravidelný (*Carabus irregularis*) indikuje původní listnaté lesy.

Colek horský
Alpine newt

Obojživelníci a plazi

Z obojživelníků se zde vyskytuje ropucha obecná (*Bufo bufo*) a v nejrůznějších nádržkách nebo v příkopech podél cest je poměrně hojný čolek horský (*Triturus alpestris*). Z plazů se především na úpatí Kletě a na lesních pasekách vyskytuje ještěrka obecná (*Lacerta agilis*) a ještěrka živorodá (*Lacerta vivipara*), běžný je slepý křehký (*Anguis fragilis*), vzácnější pak zmije obecná (*Vipera berus*).

Ptáci

Sý rousný
Tengmalm's owl

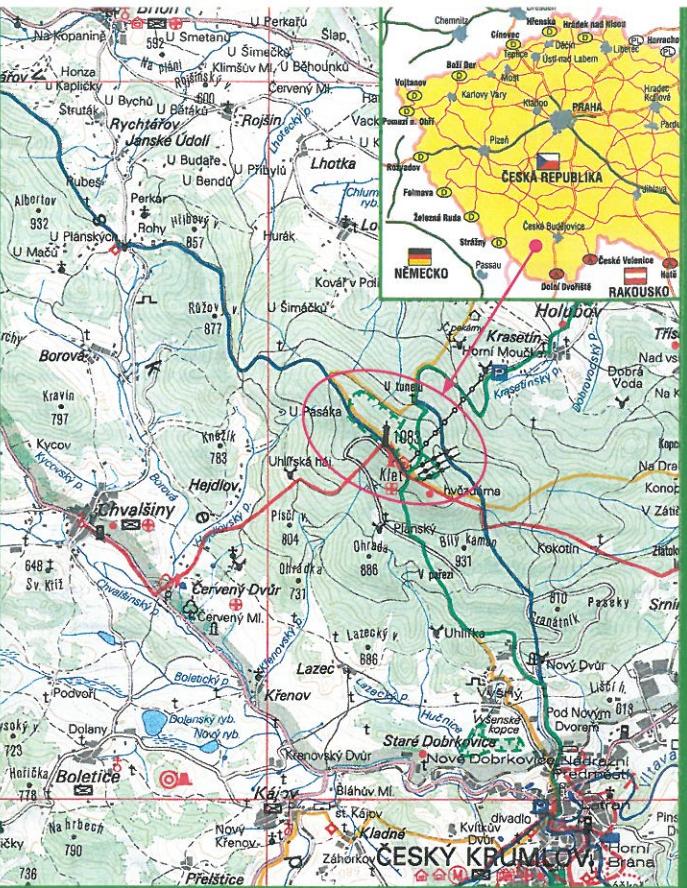
Na Kleti žije řada vzácných druhů vázaných na smíšené lesní porosty – např. holub doupňák (*Columba oenas*), lejsek malý (*Ficedula parva*) a lejsek černohlavý (*Ficedula hypoleuca*). Poměrně hojně hnizdí ve smíšených lesích Kletě i druhy tajgy jako např. sýc rousný (*Aegolius funereus*) či kulíšek nejmenší (*Glauucidium passerinum*). Rozsáhlé kletšké lesy jsou domovem celé řady dravců, dosud běžně zde hnzdí káně lesní (*Buteo buteo*), vzácněji pak jestřáb lesní (*Accipiter gentilis*), krahujec obecný (*Accipiter nisus*) a včelojed lesní (*Pernis apivorus*).

Rys ostrovid
Lynx

Savci

Z velkých druhů savců jsou na Kleti významné zejména poměrně početné populace některých druhů zvěře, jako např. srnec, liška, prase divoké. Mezi nejnápadnější šelmu patří vzácný rys ostrovid (*Lynx lynx*), hojně zde žije kuna lesní (*Martes martes*), kuna skalní (*Martes foina*), vzácněji jezevec lesní (*Meles meles*). Druhově početnější, i když mnohem méně nápadní, jsou drobní savci – hlodavci, hmyzožravci a netopýři.

Z A S T A V E NÍ 7

Vydala Agentura ochrany přírody a krajiny - Správa CHKO Blanský les ve spolupráci s Hvězdárnou Klet v r. 2006. Dotisk v r. 2015.

Text: pracovníci Správy CHKO, J. Tichá a M. Tichý (Hvězdárna Klet)

Foto: archiv Správy CHKO, M. Tůma, J. Tichá, M. Tichý, L. Hlásek, J. Hlásek, J. Ševčík, M. Lepší

Správa CHKO Blanský les, Vyšný 59, Český Krumlov, 381 01
tel.: 380 301 031, fax: 380 301 049, e-mail: blanles@nature.cz
web: www.blanskyles.ochranaprirody.cz

Mrvenci

Nejvýznamnější komplex lesních mravenců v Blanském lese se rozkládá na jižních svazích kletského masivu mezi cestou Knížete Jana a osadou Vyšný. Na 350 ha byl v návaznosti na předchozí průzkumy zjištěn při mapování v letech 2003 – 2005 výskyt celkem 3595 hnízd lesních mravenců. Tímto zdejší komplexem představuje největší evidovanou lokalitu lesních mravenců v České republice a řadí se k největším v Evropě.

Mrvenc boreální (*Formica aquilonia*)

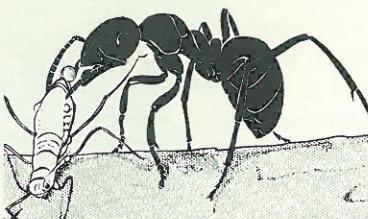
Je to velmi vzácný druh - v ČR byl zjištěn ještě v Novohradských horách, dále se vyskytuje v Alpách, ve Skotsku a hojněji v severní Evropě. Tento druh je přizpůsoben životu v horských podmínkách (nižší průměrné teploty, delší zima, přizpůsobivost životu na strmých svazích apod.). Tvoří mnohočetné komplexy hnízd a je pro něj typický výskyt velkého množství královen v jednom hnizdě.

Rojení a páření probíhá v červnu až červenci.

Sociální společnost

Mrvenci patří společně s vosami, včelami a čmeláky mezi tzv. sociální (společensky žijící) hmyz, patřící do vyspělého hmyzího řádu blanokřídých. Společnost mravenců je rozdělena na bezkřídlé dělnice a pohlavní jedince (křídlatí mravenci). Po rojení (tzv. svatební lety) a po spáření mravenci křídla ztrácejí, samečci brzy uhynou a samičky se snaží založit nové hnizdo. Pak se stavají královnami a kladou vajíčka. Dělnice rodu *Formica* se dožívají 3 - 6 let, královna se může dožít i více než 20 let. Nejmladší mravenci tráví většinu času v hnizdě, ale čím jsou starší, tím dále se od

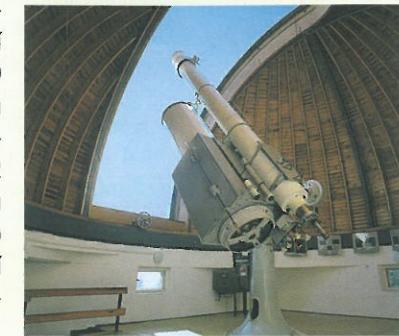
mravenčí na svých výpravách za potravou vzdalují. Dělnice se dále specializují - najdeme mezi nimi jedince obstarávající potravu či třeba vojáky.

Hvězdárna Klet'

Observatoř Klet' se nachází jižně pod vrcholem hory Kletě v nadmořské výšce 1068 m jako nejvíce položená hvězdárna v Čechách v místě s příznivými klimatickými a vynikajícími pozorovacími podmínkami.

Od roku 1993 se pro astronomická pozorování využívá elektronický CCD detektor umístěný na 0,57 m zrcadlovém dalekohledu. V roce 2002 byl uveden do provozu nový 1,06 m teleskop KLENOT, nejmodernější a druhý největší dalekohled v České republice.

Výzkumný program je zaměřen na výzkum malých těles sluneční soustavy, tj. planetek (asteroidů) a komety. V rámci tohoto výzkumného programu se observatoř na Kleti specializuje na výzkum těles s neobvyklými typy drah, zejména blízkozemní asteroidy a komety. Na Kleti byly dosud objeveny 834 planetky (k 1. 8. 2006) a čtyři komety, díky čemuž je observatoř Klet' podle mezinárodních statistik nejúspěšnější v Evropě a čtrnáctá na světě.

Mnohé z planetek objevených na Kleti nesou jména z jihočeského regionu, například (21257) Jižní Čechy, (11134) České Budějovice, (2199) Klet', (68779) Schöninger, (2747) Český Krumlov, (47294) Blanský les a další.

Blízkozemní asteroidy jsou opravdu blízko Země, tudíž se na obloze rychle pohybují a na obrázcích mohou být zachyceny jako čárky.

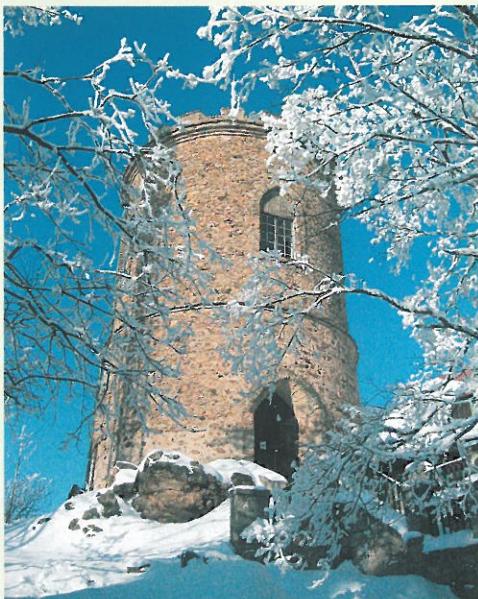
Komet Hyakutake - jedna z komet pozorovaných na Kleti obřím dalekohledem Klenot.

Nature Reservation Klet'

The Nature Reservation Klet', which was founded in 1956 is situated in the summit area of Klet' Ridge and is 65 ha in area. The reservation was established to protect the natural mixed forests in which beech trees are dominant. The vegetation can be characterised as an acidophilous beech forest (the Luzulo-Fagion association) and only small patches are close to the Eu-Fagion association with poor undergrowth. Many species of both invertebrates and vertebrates can be found there, as they are associated with natural mixed forests. Old growth with very ancient trees can be found only in a small part of the reservation.

The educational trail introduces the visitors into natural beauties and treasures of the Klet' Mountain. At particular stops of the trail visitors become acquainted with introductory information about the mountain itself, about its geological and geomorphological conditions which determine vegetation cover and structure. You can get information about reasons why Nature Reserve Klet' and two other nature monuments - Nature Monument Hejdlovský Brook and Nature Monument Horní Luka exist. Much important information concerning forests within the Klet' Massive, the natural species composition and present state of valuable beech stands are also given. At another stop of the educational trail, the fauna of Klet' Mountain is mentioned. A separate stop is dedicated to forest ants, whose local population is the largest in the Czech Republic and ranks among the largest in Europe. In conclusion, the educational trail brings you to the Klet' Observatory, famous for its discoveries of minor planets and comets.

Rozhledna v zimě na přelomu roku 2004 a 2005. • View tower in the winter at the end of 2004/2005. • Der Aussichtsturm im Winter auf der Wende vom Jahr 2004/2005.

DEUTSCHE ZUSAMMENFASSUNG

Das Naturreservat Klet'

Das Naturreservat Klet' wurde im Jahre 1956 eingerichtet. Es befindet sich in den Gipfelpartien des Klet'-Massives und sein Ausmaß beträgt 65 ha. Den Hauptgrund der Unterschutzstellung bilden die gemischten Wälder mit Buchendominanz. Die hiesigen Bestände haben großteils den Charakter säureliebender (azidophiler) Buchenwälder, nur stellenweise können sie zu den an Blumen ärmeren Buchenwäldern zugeordnet werden. Es lebt hier eine arten-reiche Fauna von Wirbellosen als auch Wirbeltieren, die an natürliche Mischwälder gebunden sind. Nur ein kleinerer Teil des Naturreservates schließt die wahrscheinlich ursprünglichen Bestände mit überalterten Bäumen ein.

Pohled z televizního vysílače na panorama Hoch-Sengsen a Totes Gebirge v Rakousku v prosinci 2004. • View of the Hoch-Sengsen and Toten Gebirges (Austria) from the TV transmitter in December 2004. • Ansicht des Panoramas des Hoch-Sengsen und des Totes Gebirges in Österreich vom Fernsehsender im Dezember 2004.

Der Lehrpfad Klet' (Schöninger) bringt den Besuchern den Naturreichtum des Berges Klet' näher. An den einzelnen Haltestellen findet man Informationen über den eigentlichen Berg, über die geologischen und geomorphologischen Bedingungen, welche die Bildung der Vegetationsdecke bestimmen. Man wird bekannt gemacht mit den Gründen der Verkündung nicht nur des Naturreservates Klet', sondern auch zweier weiterer Naturdenkmäler im Massiv des Berges Klet' – des Naturdenkmals Hejdlovský potok (der Bach Hejdlovský) und des Naturdenkmals Horní Luka. Man erhält auch wichtige Informationen über die Wälder des Klet'-Massivs, über die natürliche Artenzusammensetzung und über den gegenwärtigen Zustand der wertvollen Buchenbestände der sich unterhalb des Berges befindlichen Wälder. Eine weitere Haltestelle macht mit den tierischen Bewohnern der Klet'-Wälder bekannt. Eine eigenständige Haltestelle ist den Ameisen gewidmet, deren hiesige Kolonie die größte in der Tschechischen Republik ist und zu den größten in Europa zählt. Abschließend wird man mittels des Lehrpfades zur Sternwarte auf dem Berg Klet' geführt, welche wegen ihrer zahlreichen Entdeckungen kleiner Planeten und Kometen berühmt wurde.

CHRÁNĚNÁ KRAJINNÁ OBST BLANSKÝ LES

PRŮVODCE NAUČNOU STEZKOU KOLEM KLETĚ

